

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ ЕНЕРГООЩАДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Вінницький національний технічний університет

Анотація. Висвітлено основні тенденції та особливості впровадження систем енергетичного менеджменту на вітчизняних підприємствах, наведено статистичні дані, що характеризують активність вітчизняного бізнесу в реалізації політики енергоефективності.

Ключові слова: енергоефективність, енергетичний менеджмент, ефективність управління

Abstract. The main tendencies and peculiarities of implementation energy management systems at domestic enterprises are represented. Also main statistics information that describes the activity of domestic business in the implementation of energy efficiency policy are analysed.

Key words: energy efficiency, energy management, efficiency of management

Інтеграційні процеси України в європейський економічний простір, що останнім часом набувають особливого загальнодержавного значення, потребують зміни не лише низки законодавчо-правової бази, національних стандартів та галузевих нормативів, а й кардинально іншого підходу до організації управління ресурсним потенціалом підприємства. Необхідність реалізації концепції ефективного господарника, зумовлена стрімким ростом цін на енергетичні ресурси та урядовою програмою зменшення та заміщення споживання природного газу для промисловості. В результаті обсяг використання природного газу в промисловому секторі скоротився з 20 млрд. м³ у 2013 році до 10,0 млрд. м³ у 2016 році[1]. Недоречно, на думку авторів, оперувати фактами скорочення обсягів споживання того чи іншого виду ресурсу за досить короткий період без паралельного співставлення та аналізу індексів росту промислового виробництва, динаміки ВВП, показника питомих витрат енергетичних ресурсів за окремими галузями промисловості.

На думку експертів, на переважній більшості об'єктів промисловості, суттєве скорочення споживання енергетичних ресурсів досягається не за рахунок підвищення ефективності та активної реалізації енергоощадної діяльності, а виключно внаслідок скорочення виробництва[2]. Так, інститутом економічних досліджень та політичних консультацій проводились опитування на вітчизняних підприємствах різних форм власності та видів діяльності на предмет існування системи енергетичного менеджменту. На переважній більшості об'єктів промисловості (близько 70%, вибірка складала 400 підприємств по всій території України) немає впроваджених систем енергетичного менеджменту (рис. 1), близько 13% респондентів, вважають, що таке впровадження не є доцільним, а 20,5% опитаних взагалі не володіють інформацією про енергетичний менеджмент. Тобто, близько третини опитаних підприємств не вбачають жодної користі від впровадження систем енергоменеджменту або взагалі не володіють ніякою інформацією щодо даного питання[3].

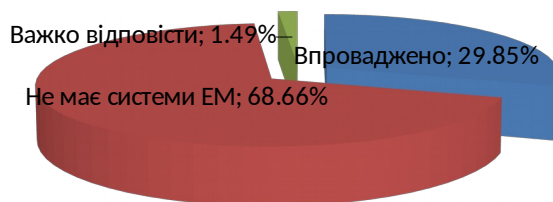

Рис. 1 Наявність впроваджених систем енергетичного менеджменту на вітчизняних підприємствах

Власні дослідження авторів в сфері реалізації політики енергозбереження на підприємствах промисловості будівельних матеріалів Вінницького регіону, підтверджують таку статистику та відсутність комплексного підходу при вирішенні проблем підвищення енергетичної ефективності, відсутність служб та систем енергетичного менеджменту, а окремі проекти з енергозбереження впроваджуються в разі гострої необхідності та частіше на вимогу органів місцевої влади для виконання обласної програми з енергозбереження[4].

Формальне ставлення до організації енергоощадної діяльності зумовлене практичною відсутністю будь-якого стимулювання промисловості на державному рівні. Задекларована урядом пріоритетність енергозбереження абсолютно не підкріплена дієвими механізмами взаємодії влади та бізнесу і фактично останній самостійно здійснює інвестування в модернізацію обладнання, технічне переоснащення, впровадження сучасних технологій. А це зазвичай колосальні суми та не підйомні інвестиційні ресурси, що необхідно акумулювати та вкласти в конкретний енергозберігаючий проект.

Так, наприклад, для встановлення сучасної екструзійної технології безопалубкового формування залізобетонних виробів та конструкцій окремому підприємству необхідно інвестувати близько 60-80 млн. євро при щорічному обсязі реалізації продукції на 2,5 млн. євро. За умови встановлення розміру прибутковості в межах 15-20% термін окупності таких капітальних вкладень перевищить 100 років. Важко говорити про комерційну привабливість подібних проектів для інвестора, тому в таких випадках, як підтверджує досвід розвинених країн, визначальна роль належить державі та промисловій політиці з чіткими механізмами підтримки бізнесу.

Висновок. В результаті аналітичних досліджень встановлено низький рівень активності в реалізації енергоефективної господарської політики на вітчизняних підприємствах, хоча про необхідність та стратегічну направленість енергозбереження говорилось ще на початку 90-х років минулого століття. Необхідно враховувати той факт, що технічне переоснащення вітчизняних промислових технологій, модернізація обладнання потребують значних обсягів капітальних вкладень та інвестицій, що в умовах дефіциту власних фінансових ресурсів на підприємстві акумулювати практично не можливо. І в таких випадках, як засвідчує досвід розвинених країн, на допомогу повинна прийти чітка державна політика з яскраво вираженими механізмами симулювання та фінансовими інструментами підтримки вітчизняного бізнесу у підвищенні енергетичної ефективності виробничо-господарської діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Обсяги використання природного газу в Україні. Назва з екрану /НАК НАФТОГАЗ України. – Електронний ресурс. – Доступний з <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/>
2. Скорочення споживання газу взимку 2016-2017 років. Укрінформ – Електронний ресурс. – Доступний з <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2155766-skorocenna-spozivanna-gazu-vzimku-20162017-peremoga-ci-zrada.html>
3. Кузяків О. Енергоменеджмент на промислових підприємствах. За результатами опитування підприємств. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. – 2012. – Електронний ресурс. – Доступний з http://www.ier.com.ua/files/publications/News/2012/Kuziakiv_presentation_Energy_management2012_UKR_FINAL.pdf
4. Сердюк В. Р. Актуальність реалізації комплексного підходу підвищення енергетичної ефективності / В. Р. Сердюк, С.Ю. Франишина // Матеріали міжнародної науково-технічної конференції Молодь в технічних науках: дослідження, проблеми, перспективи (мтн-2017). Електронний ресурс. – Доступний з: <http://conf.inmad.vntu.edu.ua/fm/index.php?conf=4>

Сердюк Василь Романович – д.т.н., професор, завідувач кафедри Інженерних систем у будівництві Вінницького національного технічного університету

Serdyuk Vacilyy – d.t.c., professor, head of department of Engineering system in building of the Vinnytsya national technical university

Франишина Світлана Юрївна – аспірант кафедри Інженерних систем у будівництві Вінницького національного технічного університету, e-mail: fransveta50@gmail.com

Svitlana Franishina – postgraduate of the department engineering system in building of the Vinnytsya national technical university